

Михайло СКОРИК,
член Національної спілки письменників.

Емоційна полова в лахмітті слова (або Як зводять особисті рахунки кололітературні інтригани)

У № 224 УЛГ видрукувано щось на кшталт квазі-рецензії чи квазі-шоу з непристойною назвою: «Приватизований Шестопал або Як звичайний піар маскується не лише під примітки» на мою документальну книжку «Компартійна інквізиція. Невідома спадщина Матвія Шестоपालа» (К.: КИТ, 2017. – С. 704, іл.)

Ім'я автора, як зазначено, Іван Забіяка, журналіст, історик. Знаю цього філолога десь із середини 2000-х. Познайомився за порадою мого знаного приятеля, письменника Миколи Шудрі, котрий порекомендував доручити саме йому архів Матвія Шестоपालа, що зберігався в мене в Дніпропетровську. Його передала на зберігання мені дружина Матвія Михайловича після повернення їй СБУ із кадебістських сховищ, «щоб не пропала Матвієва праця».

Через свій стан здоров'я Микола Архипович не зміг сам зайнятися його вивченням. Мені також на той час не випадало сидіти по архівах Києва, бо працював власкором газети Верховної Ради України «Голос України» у Дніпропетровській області. А Забіяка, мовляв, молодий, дуже серйозний український пошуковець, дослідник і науковець... Я не міг не повірити й передавав, а не «сплавив» (за висловом рецензента) всі матеріали архіву під чесне слово: без будь-яких застережень чи умов. Ще пізніше, в 2012 році, віднайдена мною в одному з сіл Київщини інша частина повернутого СБУ архіву другій дружині Шестоपालа, також була довірена мною Забіяці для ознайомлення. Так починалася нібито важлива співпраця.

Забіяка, тоді ще дрібний службовець Інституту журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, займався наочним оформленням (портретуванням і офіційним біографонаписанням) керівництва факультету/інституту всіх часів. М. Шестопал, як декан, втрапив у ту інститутську схему. Своєю дисидентською біографією дав поштовх цьому досліднику до утвердження себе, як першовідкривача таланту Матвія Михайловича. Я про це зрозумів пізніше, а тоді ми взяли за спільну працю щодо духовного повернення із небуття славного сина України, журналіста-публіциста, педагога й науковця. Наш електронний «епістолярний міст» між Дніпром і Києвом за останні майже 10 років спілкування нараховує не одну сотню листів. У них Забіяка (підписувався як І.З.) і жодного разу не зазначав у звертаннях до мене чванькувато, а точніше, зверхньо Мих., чи Мих. Скорик, як ми побачили в його нинішній писанині, а повсюдно – тільки Михайло Тихонович.

ЗА МОВОЮ БЕЗПАМ'ЯТСТВА

Поява цієї квазі-рецензії з неприпустимо вульгарною та бездоказовою словесною еквілібристикою мене не здивувала. Звинувачення в «приватизації Шестоपालа», в «маскуванні звичайного піару не лише під примітки», в якомусь «лицемірстві» та нібито «приниженні Шестоपालа», що є «моральним злочином», що мною «з нашої передмови украдено частину тексту для своєї статті», нібито

виявлено «плагіат у статті Мих. Скорика» тощо, засвідчують про якості тренованого кололітературного інтригана. І ось чому.

До 90-річчя М. Шестоपालа Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка видавав збірник на пошану М. М. Шестоपालу. Упорядником, макетувальником і верстальником значиться І. Забіяка¹. Це перша спроба систематизувати й узагальнити публічний портрет постаті декана зі спогадами його учнів. Мною були висловлені упоряднику на цю працю серйозні зауваження, бо збірник, на жаль, побудований «на мові пам'яті», як зазначено в передмові. А «мова пам'яті» багатьох поважних людей у їхньому віці, як мовиться, є досить «дірявою» й тому так далека до котроїсь науковості чи елементарної правдивості. Тут упоряднику вартувало б добре розуміти й бути надто вибагливим, щоб не спотворювати, а то й фальсифікувати в такий наче б то надійний спосіб образ людини й декана М. Шестоपालа.

У тому збірнику знайдете, наприклад, дивовижні «відкриття»: викладач Шестоपाल – «чекіст і... колишній майор держбезпеки» (с.208). В іншому спогаді приписано йому, що у якихось виступах цитував Дмитра Донцова, а насправді то були слова К. Маркса (с.167). Або, ювілейний вечір видатного письменника і журналіста Василя Блакитного в 1964 р., де Матвій Михайлович говорив про «національну свідомість деяких українців, що перебуває на рівні клопа», сплутано з ювілейним 70-річчям П. Тичини в 1961 р. (с.87). Інший автор пише, що третьокурсник філфаку Матвій в 1939 р. мав звання лейтенанта (с.62). А насправді – в 1942 р. (після закінчення прискороного курсу військової академії інтендантської служби в Ташкенті). Є твердження, що фронтовик Шестоपाल зустрічався з І. Еренбургом (с. 42). А ось, – він був «деканом після 1960 р.» (с. 38), тоді як він виконував обов'язки декана в 1955-1957 рр. Прикро читати, що нібито «збирав пляшки і з цього жив» (с.36), хоч мав на ту пору високу пенсію в кількесот карбованців, і що студентський бунт почався «десь на початку 1964 навчального року» (с.31), а не в лютому 1965. І ще, що Матвій Михайлович передав рукопис свого недрукованого твору «9 вересня 1987 р.», хоча він помер ще в серпні 1986 р. (с.29) та й нібито був «доктором наук, радянським професором» (с.243, 255), що є неприпустимою неточністю.

І таких нісенітниць, хоч греблю гати в тому збірнику. Бо й сам упорядник, ніби байкар-початківець, вифантазовує, що Матвій був «тринадцятою дитиною в сім'ї» (с.12), а не шостою, як у своїх автобіографіях зазначав М. Шестоपाल. Забіяка заводить читача в «творче» запаморочення, що нібито з «вересня 1935 по червень 1941 – студент четвертого курсу робітфаку Дніпропетровського інституту інженерів залізничного транспорту» (с. 9), а насправді з 1936 по 1941 рік – студент філологічного факультету Київського університету.

ЖОВЧА З МЕДКОМ

Таке публічне «шестоपालознавство» кандидата історичних наук, доктора філософії пана Забіяки, як упорядника, хіба не є свідченням неприпустимого фальсифікату і школярського несмаку? Фактично є відвертою компрометацією життя і діяльності М. Шестоपालа, що принижує його наукову честь і патріотичну

¹ Наукові читання Інституту журналістики. Випуск тринадцятий на пошану М. М. Шестоपालа. За редакцією В. В. Різуна. К.: Преса України. – 2008.

гідність? Хто ж як не упорядник зобов'язаний не допускати таких «наукових читань», щоб не вводити в оману читача. А, насамперед, доскіпливо уточнювати зібраний матеріал, над яким, як хвалиться упорядник, працював понад 2 роки (с. б), і щоб отак маніпулятивно «доторкнутися, увійти в духовне поле Матвія Михайловича»? А ніби навмисне увійшов у духовне поле, посіявши в ньому незугарний фактаж нікчемного інтерпретування, тобто перемішавши жовчу з медком.

Так, я не вважав за потрібне брати участь у тому збірнику й не лишень, через те, як брехливо стверджує Забіяка, що «був на боці Галини Степанівни» в ситуації після розлучення Шестоपालів. Мені було боляче за обох дорогих для мене людей і розділити їх, як неживих істот, в моїй душі не знаходилося духовних сил. Більше того, збирався все ж писати про нього, бо в моїй родині набирался патріотичних сил наш син Матвій Михайлович-молодший, як його, часом, вітав з днем народження Матвій Михайлович-старший. То ж квазі-рецензент, виявляється, попри «спільну співпрацю» всі ці роки носив за пазухою їжачачі какашки, аби дошкульніше осквернити упорядника документального видання «Компартійна інквізиція...»?

Складно уявити справжній духовний азимут І. Забіяки з таким букетом його інтелектуальних захоплень, про що засвідчує Вікіпедія: «Український науковець, історик, літератор, лінгвіст, журналіст, лексиколог, бібліограф, краєзнавець, показчикознавець, документознавець, соціальний комунікатор, архівознавець, громадський діяч...» Чомусь не згадано основну фахову професію: шкільний вчитель української мови. М. Шестопал категорію таких знавців-багатоверстатників визначав одним поняттям: ПОВЕРХАХХАПАЙЛИ.

Цю особисту творчу якість Забіяка колоритно продемонстрував і в згадуваній вище публікації, засмітивши її емоційною половою, дидактичним нав'язуванням власної «правильної» думки з купою бездоказових брутальних тверджень і вигадок. І в такий спосіб звів принципову розмову по суті лишень до зведення особистих рахунків. Оті його текстові «ми», «нами», «наша», засудження «маніпуляторів, які за найменшої нагоди ПІАРЯТЬСЯ на імені та пам'яті предтечі шістдесятництва» засвідчують якраз про це.

П І А Р... КИЇВСЬКИЙ

Щодо мого так званого піару «на імені та пам'яті предтечі шістдесятництва», як дорікає мені «журналіст-історик». Людині з глуздом зрозуміло, що не може маскуватися ні під звичайний, ні під незвичайний піар вихованець Матвія Михайловича, увінчаний Забіякою в тексті квазі-рецензії, як Мих. Скорик аж 34 рази, певно, як дошкульний аргумент?!. Бо постать Шестоपालа – то мій УСВІДОМЛЕНИЙ життєвий дороговказ, із яким довелося йти з муками, болями, помилками, надіями та безнадією, але з шестоपालівським патріотичним духом. Коли Ванько Забіяка ще шморгав п'ятикласничком, то третьокурсник журфаку Михайло Скорик – був співорганізатором колективної «Заяви» в 1965 році, де зазначалося, що всі, хто підписалися залишить університет, якщо Шестоपालа звільнять із університету. І свого підпису не відкликав, як багато хто. Тоді ж

витурили на заочне навчання. А через рік «додумали», що й позбавили і заочного із формулюванням: «за поведінку, не сумісну зі званням радянського студента».²

У пана рецензента є фотокопія листа міністра вищої і середньої спеціальної освіти УРСР Ю. Даденкова до ЦК КПУ за № 15-01/280 від 16.03.1967 р., де той доповідає: «...Повідомляємо, що т.Скорик М.Т., навчаючись на стаціонарі, був одним із організаторів нездорових демагогічних виступів серед студентської молоді, організатором горезвісного «меморандуму» партійному комітету з вимогою поновлення на роботі в університеті доц. Шестопаала, також обвинуваченого в політичній демагогії з національного питання.

Скорик М.Т. був серед тих студентів, на яких мала вплив група вороже настроєної інтелігенції, що діяла в свій час в Києві. Його виступи на зборах перед студентами, розмови в гуртожитку і т. д. були часто безідейними, такими, що не мають нічого спільного з партійністю, і званням радянського журналіста. Свої погляди Скорик М.Т. проповідував і в своїх віршах та інших виступах...»³

Міністра доповнить і голова КДБ при Раді міністрів УРСР В. Нікітченко: «У довідці від 13 травня 1968 р. «Про «ворожі прояви» серед студентів Київського державного університету ім. Т. Шевченка», адресованого до ЦК КПУ, читаємо: «В 1964-1965 рр.. у Київському держуніверситеті мали місце ворожі вихватки з боку націоналістично налаштованих осіб, що виявилися в організації зборищ, на яких у т. зв. «дискусіях» піддавали перекручуванню Ленінську національну політику, особливо в питаннях мови, літератури й культури. Мало місце поширення ідейно невитриманих рукописних творів, учинення написів, що ганьблять радянський лад і т. д.

Окремі особи із числа студентів КДУ (Васильчук, Парфенюк, Скорик, Мицик) виправдовували діяльність українських буржуазних націоналістів і банд оунівського підпілля на території західних областей республіки, висловлювали думки своєму оточенню про необхідність виділення України зі складу Радянського Союзу в самостійну державу, визначаючи при цьому особливу роль інтелігенції й молоді...»⁴ Це звалось тоді, що був «під ковпаком», тобто під негласним наглядом КДБ. І не випадково, що з віддрукованого вже альманаху «Вітрила-69» працівники видавництва «Молодь» видалили мої вірші, вклеївши замість них карпатські фотоетюди.

ШАР ... ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ

Після київського фіаско, змушений їхати з дружиною, випускницею журфаку, за місцем її призначення. Квітень 1968 р. Обком партії розгортає нечуване цькування роману О. Гончара «Собор»..

У секретному (?) протоколі № 11 бюро Кіровського райкому партії м. Дніпропетровська від 17 травня 1968 р. записано (мова оригіналу): «Скорык М.Т. при приеме его на временную работу в редакцию газеты «Зоря» скрыл, что он исключался из Киевского госуниверситета за поведение, несовместимое со званием советского студента, выразившееся в поддержке им наци-

² Київський державний університет ім. Т. Шевченка. Наказ № 330 від 20 червня 1966 р.

³ Державний архів громадських організацій України (надалі ДАГО), фонд № 1, справа № 365, арх. № 161-162.

⁴ Політичні протести й інакодумство в Україні (1960-1990). К.: Смолоскип, 2013. – С.190.

оналістически настроеного преподавателя Шестопаала... В редакції газети «Зоря» на «летучке» Скорик допустив різкі вираження в адрес робочого Дегтяренко, виступившого со статтєй, критикующої ідейно-порочний роман О. Гончара «Собор».

На собранні при обсудженні его персонального дела категорически отказався отвечать на вопросы и демонстративно положил партбилет на стол президиума партсобрания...»⁵

Райком скеровує своє рішення до ректорату та парткому університету і появився новий університетський вирок: «Відрахувати зі складу студентів шостого курсу факультету журналістики заочної форми навчання за поведінку, що «ганьбить звання радянського студента»⁶.

Про брутальну компартійну кампанію переслідування прихильників «Собору» та стан русифікації на Дніпропетровщині, як співавтор причетний до відомого «Листа творчої молоді м. Дніпропетровська»⁷. Після появи його за кордоном, зокрема, в передачах радіостанції «Свобода», УКДБ Дніпропетровської області був затриманий у Києві. М. Шестопаал 20 серпня 1969 р. записав у щоденнику: «Схвильований прибіг Михайло Скорик. Сьогодні в нього робили обшук вдома і на роботі. Доводиться ховати й свої окрайці думок. Інквізитор з «Дон Карлоса» погрожував: «Уб'ю тебе для твого ж блага». Новітні інквізитори знову стараються для «блага народного»⁸.

Ще цитата. Шестопаал у щоденнику від 28 травня 1971 р. згадує: «Зранку заходив М. Скорик. Радий бачити цього милого юнака, розумного мужнього і гарного собою. Виявляється його викликали з Дніпропетровська на парткомісію при ЦК... Парткомісія засідала під головуванням Грушецького. Скорика, як раніше Степану Колісникові (Колесникові – прим. Авт.), знову кололи очі мною, докоряли, що підтримував у 1965 році... Що сказала б уся ця продажна свинота, якби довідалася, що Михайло і його Таня своїх малих діток назвали дорогими для них іменами: ... меншого нарекли Матвійком, щоб «як виросте, то був Матвієм Михайловичем...»⁹

Уникнув арешту тому, що при обшуках не виявили «Листа творчої молоді м. Дніпропетровська», і протестної студентської «Заяви» на захист М. Шестопаала. Саме їхні оригінали збережені мною й передані до Музею Шістдесятництва. Хоча «пресував» КДБ тривалий час і обшуками в м. Дніпропетровську і м. Синельниковому (1969), в допитах про добірку моїх віршів, вилучених у Івана Світличного (1972), в очних ставках з Миколою Холодним (1972) і Богданом Уніятим (1975). І навіть у 1984 році звільняли з тимчасової роботи в «молодіжці»¹⁰ за «...ідейно-вредное воспитание сына-восьмиклассника Матвея», згадавши й ті давні події по справі Шестопаала.

ЗАБІЯЧЧИНА ЧИ ЗОМБІЯЧЧИНА?

⁵ Партійний архів Дніпропетровського обкому партії, фонд № 71, опис №29, арх. № 594.

⁶ Київський державний університет ім. Т. Шевченка. Наказ № 326 від 4 червня 1968 р.

⁷ Цуканов Ф. Маска і обличчя наклепників. Дн.: газета ЗОРЯ. – № 26 від 7 січня 1970 р.

⁸ Скорик М. Компартійна інквізиція. Невідома спадщина Матвія Шестопаала. К.: КИТ, 2017. – С. 124.

⁹ Скорик М. Компартійна інквізиція. Невідома спадщина Матвія Шестопаала. К.: КИТ, 2017. – С. 144-145.

¹⁰ Постанова бюро Дніпропетровського обкому комсомолу № Б-42/37 від 1 жовтня 1984 р.

Автор квазі-рецензії згадує приготування до вшанування 100-річчя Матвія Шестоपालа. Проте сором'язливо промовчує, що обидва збірники «Він правди вчить» і «Компартійна інквізиція...» ми мали б готували разом, **як упорядники**, ще з кінця 2015 року. Через якийсь час Забіяка повідомив, що видання «Він правди вчить» упорядкує особисто і вже домовився на видання державним коштом. То ж мені залишалося самостійно працювати над «Компартійною інквізицією...» Тим більше, вдалося віднайти протоколи партбюро і партійних зборів факультету журналістики, парткому і партконференції університету по персональній справі комуніста Шестоपालа за 1965, 1966, 1967 рр.. і вперше їх прочитати в державному архіві й долучити до книжки на полях його біографії.

Оприлюднення знавіснілих партійних акцентів щодо оцінки діяльності, антипартійності, націоналістичних збочень доцента Шестоपालа, як педагога, публіциста, патріота в розділах «Гвардієць слова українського» та «Щоденникові нотатки...» красномовно доповнюють гнітючу духовну атмосферу ідеологічної інквізиції тогочасся. Читач бачить цілісну картину морального і духовного стану переслідуваного Матвія Михайловича, коли окрім його занотованого в щоденнику враження, обурення, листа, заяви чи виступу додаються ситуативні документальні примітки на полях його біографії. Біографія – то його реальне життя. І це не втручання до тексту щоденника, як демагогічно розводиться рецензент, а стає наповненням, важливою додатковою інформацією. Совковий погляд Забіяки на це видання, як він зазначає «з найпримітивнішої висоти культури» справді є самокритичним і примітивним зразком очевидного літературного безкультур'я.

Думаю, що таке істеричне роздратування і розчарування викликане ще й тим, що його «видатного шестоपालознавця» обійшли, обманули, не згадали, образили, забули, обікрали, «затерли нашу участь», інтерпретують «спокусливу тему для компіляції», «розсипають Шестоपालа», «видаляють співпрацю з кимось». А, найприкріше, ще й видають без його дозволу. Проте чомусь в емоційному екстазі прогавив зафіксовану і свою участь: **«У підготовці до друку щоденникових спогадів частково брав участь кандидат історичних наук, колишній старший науковий співробітник, доцент Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка Іван Забіяка»¹¹.**

ХТО, ЩО І В КОГО ВКРАВ?

Такі обвинувачення, як «із нашої передмови украв собі частину тексту для своєї статті про М. Шестоपालа» мали б бути не голослівними. Факт «крадіжки», якщо вона була, чи якогось «плагіату» слід неодмінно доказувати, а не засмічувати словесним лахміттям шпальти газети. Я ж не кажу, що Забіяка без мого дозволу, з приналежного мені архіву Шестоपालа, «украв» оригінал тієї чи тієї Шестоपालівської статті, написавши: «З архіву І. Забіяки» й пропіарився, наприклад, в «Українській літературній газеті». Ніби-то як першовідкривач «Літературних кізків на дорогах історії». Він і гадки не мав, що це дослідження з творчості П. Загребельного давним-давно друкувалося в часописі «Дніпро». Про це йому й нагадав патріарх українського літературознавства професор Василь Яременко.

¹¹ Скорик М. Компартійна інквізиція. Невідома спадщина Матвія Шестоपालа. К.: КИТ, 2017. – С. 62.

Лукавства Забіяці не позичати. Скажімо, ідея зняти фільм про Матвія Михайловича появилася ще кілька років тому. Ми з шестопалівцем із Звенигородщини Вадимом Мициком організували і провели перші всеукраїнські Шестопалівські читання на його батьківщині в Черкаському Національному університеті ім. Б. Хмельницького. Забіяка підпрягався залучити свого черкаського друга-фахівця М. Калиниченка провести телез'йомки. Обманув нас. Така подія залишилася поза кадром.

До 100-річчя мого патріотичного Вчителя знову постала ідея втілити задум із фільмом. Ну як же без «видатного шестопалознавця»? Під час розмови з київським телеоператором він поставив умову: що я матиму з цього і яка моя особиста роль. На благочинність не пристав. Дізнавшись про це, я зрозумів, що на славі Матвія Шестопаля Забіяка хоче, як базарний продавець, ще й заробляти. Саме після цього й вирішив позбутися такого заробітчанина і забрати в нього всі архівні матеріали із заборною використовувати їх. Така правда щодо припинення наших стосунків.

У листі мені від 21 січня 2017 р. він, нарешті, зізнається: **«Ви кожного разу контекстуально підкреслюєте своє учнівство, що подумалось, а до чого тут я. Вам М. Шестопал Учитель, а мені хто він такий? Яка в мене є потреба в ньому? Духовний учитель в мене є, йому треба віддавати більше шани, часу. Чому я повинен М. Шестопалу віддавати шану? Я його не знав, не слухав. Тим більше він мене не знав. Який у мене перед ним обов'язок? Чому я повинен стільки ним займатися...»**

Як він займався ілюструють його листи, наприклад, від 21 та 28 жовтня 2012 р.: **«Вчора весь день, вечір сканував записники Матвія Михайловича, щоб дати боржникам своїм (студентам) набратись...»** чи **«Треба було вирішувати питання дострокової здачі екзамену студентами, що одержали закордонні гранти. Їм дав перші два записники М. М. Шестопаля (звичайно ж, скановані копії). Але є пересторога того, що їм розшифровка не під силу...»**

«НЕ ПРИМЕНШУЮЧИ ЗАСЛУГ»

Ніби виправдовуючи об'єктивність своєї квазі-рецензії, автор скоком-боком ставить і такий наголос: **«...Ніскільки не применшуючи заслуг Мих. Скорика у пошуках та підготовці матеріалів М. Шестопаля та про нього»**. Пошуки чого? Яка підготовка і яких матеріалів? А після такого наукового «заспіву» почався інтриганський погром книжки, що перетворився в «шкрябання своїми брудними нігтями по моїй душі». Важко зрозуміти, якими моїми заслугами прикривається Забіяка. Тому варто нагадати не лишень йому мою скромну турботу про відродження фактичної пам'яті свого вчителя Матвія Михайловича, про котрого є цілі розділи в моїх попередніх книжках: «Зима. Сповідь про пережите» (2000)¹², «Весна. Хроніка українського спротиву» (2012)¹³, «Літо. До кучмізму і після», «Осінь. Жахи україномору» (2015)¹⁴.

2011 рік. Виготовлений у Дніпропетровську власним коштом гранітний обеліск з портретом і девізом **«Я сіяв вами прорости і в справах ваших**

¹² Земляний В. Зима Михайла Скорика. Газета Столиця, К.: 2001. – № 18. – 4-10 травня. – С. 21.

¹³ Михайленко М. Додаток до суспільно-політичного атласу українства. Літературна Україна. -- №41 від 25 жовтня.2012

¹⁴ Худокон А. Сповідь на зламі століть. Газета Сільські новини. – Дн., 2016. – № 19 від 12 травня. – С. 1, 9.

повторитись», був доставлений до Лісового цвинтаря м. Києва, де й установлений разом із моїми друзями-дніпропетровцями та киянами напередодні дня народження М. Шестопаала.¹⁵

2012 рік. Разом із учнем М. Шестопаала, головою Українського Фонду культури Борисом Олійником домоглися сприяння ректора КНУ ім. Т. Шевченка, академіка Л. Губерського у встановленні пам'ятного барельєфа на честь декана-патріота М. Шестопаала у навчальному корпусі Інституту журналістики. Скульптора Володимира Кореня мені порадив залучити академік мистецтвознавства Василь Перевальський.

Виготовлену в Дніпропетровську гранітну пам'ятну стелу за власні кошти, доставлено до Києва й встановлено напередодні нового навчального року на Алеї Матвія Шестопаала в Інституті журналістики.

За домовленістю з головним редактором Осипом Зінкевичем в енциклопедичному довіднику «Рух опору в Україні 1960-1990» побачила світ підготовлена мною розширена довідка про життєвий і творчий шлях провісника українського Шістдесятництва М.М. Шестопаала¹⁶.

2013 рік. У Звенигородському районному краєзнавчому музеї облаштували постійно діючу експозицію про славного земляка – лицаря Шевченкового краю. Мій внесок 900 грн. був єдиним на підтримку музею. З Київщини відвезено мною 39 експонатів із особистих речей Шестопаала: в тому числі радіоприймач ВЕФ, настільна лампа, металеві ваги, чавунний казанок, серп без ручки дореволюційного періоду, материн рубель і зернова лопата, полив'яний горщик із візерунком М. Шестопаала, фотокопії нагород, дореволюційний портрет матері Олени Харитонівни, книги із особистої бібліотеки та ін., які люб'язно подарувала дружина – Катерина Володимирівна Шестопаал¹⁷.

Друкарську машинку Матвія Михайловича, збережену дружиною, оригінал нашої протестної студентської «Заяви»-1965 та фотокопії документів офіційно передано до Музею шістдесятництва в м. Києві, вул. Гончара, 33.

39 томів «Большой советской энциклопедии» та 16 томів «Советской исторической энциклопедии» із особистої бібліотеки М. Шестопаала за дорученням його дружини мною передано, як подарунок, до Наукової бібліотеки Київського університету ім. Б. Грінченка (м. Київ).

2015 рік. У школі с. Неморож Звенигородського району за нашою з Вадимом Мициком ініціативою та участю (у тім числі й фінансовою) відкрито зразковий музей Матвія Шестопаала, де щорічно проводяться зустрічі учнів і шанувальників з його земляками.

Це лишень видима частка з переліку мого «замаскованого звичайного піару» в утвердженні видатної постаті мого Навчителя.

** ** *

Не простий, як бачимо шлях повернення до духовного світу України наукової та літературної спадщини її талановитого та мужнього сина Матвія Шестопаала. З'являються, як не прикро, і випадкові любителі погрітися коло

¹⁵ Сом Микола. Пам'ятник учителю/ Літературна Україна від 8 грудня 2011. – С.11.

¹⁶ Рух опору в Україні 1960-1990. Енциклопедичний довідник. К.: Смолоскип, 2012. – С. 817-818.

¹⁷ Наріжна Олена, директор музею. Пам'ять священна. Газета Шевченків край. Зв.: 2013. – № 67-68. – 30 серпня 2013. – С.4.

благодатного вогню патріотизму, щоб вписати й себе до чужої слави, осквернюючи власним честолобством ту саму славу. Такий «феномен» словоблудства ми побачили в квазі-рецензії чи то журналіста, чи то історика Івана Забіяки. Він намагається єхидувати, коли згадує, наприклад, що «видання творів М. Шестоपालа – це не журналістське шоу «Зима-Літо», не пояснюючи читачу про що йдеться.

Мушу нагадати, що в «журналістському шоу», а, точніше, моїй документальній книжці «Зима. Сповідь про пережите»,¹⁸ є своєчасний і актуальний розділ «Імпотенція совісті». Там названі поіменно недофарбовані й перефарбовані мої конкретні гонителі й мучителі, що заганяли на той світ: від оперуповноважених – до генерала УКДБ, компартійних блюдолизів, імена донощиків і стукачів, котрі на той час були живі й здорові. Жоден із них не спростовував оприлюднених фактів свого старанного і свідомого прислужництва ідеологічному диявольству. Радив би уважніше перечитати журналісто-історикові Забіяці те так зневажене ним «журналістське шоу». А всім нам закарбувати: пам'ять потрібна не мертвим, пам'ять потрібна живим. Хочеться закінчити цю неприємну для мене «полеміку» словами Матвія Михайловича: «Виступи сповнені бруду й видумок, від яких хочеться помити руки. Я не можу собі уявити, звідки в людській душі може бути стільки чорної злости й непорядності».

**Надруковано у виданні «Українська літературна газета»
№ 18 від 7 вересня 2018 року, стор.3-4.**

¹⁸ Скорик М. Зима. Сповідь про пережите. Імпотенція совісті. – К.: Правда Ярославичів, 2000. – С. 183-204.